

Кажу да је чувена филозофкиња Хана Арент била део јеврејске породице која је била потпуно интегрисана у немачко друштво и да је постала свесна свог јеврејства тек када се почела суочавати са нацистичким антисемитизмом. То је ставља у позицију у којој су биле сигурно стотине хиљада људи васпитаваних у мултиетничкој Југославији у којој је преовлађивала универзалистичка култура. „До своје осамнаесте нисам знао да ли сам Србин или Хрват“, чешће ће се вероватно чути од Срба, који су били и бројнији и интегративнији део те заједнице, који је потурао своја леђа за заједнички идентитет.

У овом тексту ћу покушати да осветлим начин на који је то „бити Србин“ било освештавано у годинама које следе и да ли је ту постојала једна сенка која се лако може показати као онај „дрекавац из тунела“ који је покренуо ратове на простору бивше Југославије на почетку деведесетих.

А почећемо од краја. Недавно је хрватски књижевник Анте Томић објавио колумну [1](#) у којој се дотакао тога како је „бити Србин“ у данашњој Хрватској. Он најпре препричава како се ћерка његовог пријатеља заљубила у неког момка, Милоша, на мору. По повратку кући она је испричала друштву да је нашла момка, поменувши само име, али су они ипак одмах схватили да је момак Србин. Наивно је касније питала ћалета „Как они знају да ми је дечко Србин?“, показујући у којој је мери неупућена у оно што сви знају. Анте и родитељ ове девојке сетно су уздахнули над немогућношћу да ова девојчина невиност у погледу подела на Балкану остане неокрњена. У тој причи очигледно је да девојка није благовремено упућена да се не дружи са Србима, која су имена српска итд, отац јој чак ни не каже да одмах прекине своју везу, што је све позитивно. Међутим, пре ове приче Томић се уживљава у невоље Срба поводом вести да је једна српска породица тражила из Хрватске политички азил у Ирској. Томић мисли да су сигурно претеривали у опису својих невоља, али да ипак све није у реду, на пример: „ту је увијек она злокобна реченица „

Знаш, он ти је Србин

“. Премда сам ја припадник већинског народа, могу се уживјети у ту nelaгоду.

Узнемирујуће је и понижавајуће провести цијели живот у сјени те реченице и кривње да сам на неки нејасан, недокучив начин одговоран за злочине Слободана Милошевића

. Велика већина хрватских Срба, ових што су остали живјети с нама, о Слободану Милошевићу мисле и горе него иједан Хрват, с разлогом јер је он њихове животе сто пута горе зајебао. Али, неке људе у то никада нећете увјерити.”

[2](#)

Овде Томић сугерише да је реченица “Знаш, он ти је Србин” последица некаквог увида у одговорност коју дотични Србин има за злочине Слободана Милошевића. А ствари

стоје сасвим другачије. Најпре, зашто просечан Хрват није у сенци бројних злочина над Србима у току рата? Зато што ти злочини систематски остају ван говора, а великом већином и ван суда, они не постоје. Али, за нас сада није чак ни то оно најбитније, поента је да реченица “Знаш, он ти је Србин”, нема никакве везе са политиком деведесетих. Она није последица него узрок те политике. Скоро да је главни мит у Хрватској управо то објашњење да је протеривање Срба, бројни индивидуални злочини иза линије фронта, раширен расизам према њима, спаљивање свих ћириличних књига, брисање из јавног говора – само последица рата, и да свега тога не би било да није било Милошевића. Међутим, управо та крајња заоштреност показује да то није тачно. Као што свако зна ко је имало упознат са Хрватском, “Он ти је Србин” је реченица која нема никакве везе са ратом него му претходи и умногоме га узрокује.

Тај однос дела хрватског друштва према Србима заиста се може описати најпре као расизам, јер он има све формалне карактеристике расизма. Расизам је становиште које, пошто уочи неку материјалну разлику међу људима, од тог тренутка одређену скупину искључује из скупа људи, одузима јој сва права. Жртва расизма је онај “сусед” о коме говори Жижек. Сусед који се више не убраја у људе. [3](#) Ту није реч о национализму, јер национализам као изразита посвећеност властитој нацији не мора да укључује овај расистички став. То није чак ни шовинизам, јер се други народ може мрзети и из зависти. Да се ради о расизму показује стриктна логичка структура хрватског расизма према Србима. Ништа, од ћирилице, екавице

[4](#)

, преко музике, до физичког присуства и јавног помињања властите националне припадности, код тренутно доминантне политике код Хрвата није друштвено прихватљиво

[5](#)

Овај расизам није одмах преточен у масовно насиље, али су спољашњи знаци који су указивали на њега били присутни од самог почетка промена, кокетирање са ушаством у изјавама званичника, црне полицијске униформе, промена устава, биле су оно објективно

насиље, које може бити страшније од субјективног

насиља иза кога не стоји толика расистичка одлучност. Наравно, нису сви у Хрватској пристали на ову атмосферу. Најбољи део Хрватске је отишао одмах на почетку рата, а део осталих је морао да трпи дивљање ултранационалиста. Али, ни данас нису нестали они који не деле ово Томићево мишљење да је проблем Срба у Хрватској данас у томе што су Хрвати махом недовољно спремни да схвате у коликој мери су и они били против “Милошевићевих злочина”. Сасвим супротно, њихов проблем је исти као и пре рата: расистичка осуда у коју спада и сваљивање одговорности за све на

њих, који су подржали Милошевићеве злочине. На један од ретких интелектуалаца у правом смислу у на РТС-у рекао нешто што ће ретко ко и у Хрватској почели рат у Хрватској, али с правом пример, недавно је Игор Мандић, Хрватској, у емисији “Да, можда не“ и у Србији поновити: “Срби су !” Једноставна реченица, али ипак непојмљива за већину и наших и хрватских интелектуалаца. Мандић је наравно објаснио да је проусташтво у Хрватској уочи почетка рата било толико да се побуна Срба одатле могла разумети.

Касније је рат текао својим током условљен тактиком, замислима и средствима које су располагали националисти који су били вође свих страна. Нико од њих није невин у погледу тог рата. А слика која данас, 18 година од његовог почетка, преовлађује у Хрватској и Србији пре има везе са потребама хрватских националистичких власти него са било каквом истином. Недавно је на насловну страну Политике доспео један хрватски посланик тако што је изјавио “Срби нису напали Хрватску!”, али када се вест ближе погледа она није сведочила о било каквим променама. Наиме, посланик је изјавио да није тачно “да су наши непријатељи били Срби, јер ми се нисмо борили против српског народа него против оних који су заступали великосрпску фашистичку идеологију.” Ова реченица пре служи да се замаскира истина о рату, него да се она открије. Најпре, како показује искуство и развој тадашњих догађаја, циљ рата у Хрватској је било етничко чишћење Срба, а задовољство постигнутим Туђман је изразио више пута. Оно што овај посланик заправо хоће је нешто потпуно невезано за историју, хоће да још једном подвуче да је хрватска страна рата потпуно чиста, јер забога они се нису борили као неки расисти против српског народа, него против оних који су имали великосрпску фашистичку идеологију. Проблем је само у томе што тада међу Србима није било никакве фашистичке идеологије - “фашистичка идеологија” је једна од етикета које су смишљене да послуже у тоталном пропагандном рату, а данашње инсистирање на истој терминологији показује да се хрватска јавност не помера у правцу реалистичније слике о рату

[6](#)

Слика о рату која код нас постоји у Другој Србији такође нема у ствари никакве везе са самим ратом. Отприлике она изгледа овако. У Југославији, у којој су сви осим Срба били мирни и окренути заједничком животу, долази нешто као националистичка звер која покушава да исцрта границе Велике Србије ратом. Она је искључиви узрок свега што се дешавало, тако да све што су радили други у току тих ратова спада у разумљиву реакцију и у принципу је амнестирано. Будући да је тако, завршетак ових ратова види се кажњавању Срба путем одузимања што више колективних права. Из Крајине су протерани, Косово одузето, протерани такође из остатка Босне; остала Република Српска, али је то геноцидна творевина која се мора укинути и на крају, а то је сада актуелно, Војводина би отприлике имала одрешене руке у погледу тога колико

и да ли уопште жели да буде у Србији. У принципу свако има права да се одвоји од Србије или да захтева нешто од ње. Ништа што се уради Србији или Србима није неоправдано, јер све то служи томе да се сузбије или казни за прошле злочине националистичко језгро које још постоји у њој и увек остаје питање да ли је довољно уништено.

Шта не ваља са овом сликом рата која је дефиниција Друге Србије? Пре би можда требало питати шта ваља. Она је већ својом формом потпуно у служби интереса једне стране у рату, јер сасвим јасно логички одваја народ криваца од народа жртава. Она потпуно занемарује објективно насиље садржано у припремама Хрватске за рат и у промовисању усташтва у њој пре рата, а у случају Босне и Херцеговине прегласавање једног народа при одвајању. Она сасвим очигледно амнестира бројне злочине које су учиниле друге стране у рату. Даље не треба ни набрајати, него променити

угао гледања

на ову ствар. У ствари је погрешно расправљати о томе како је рат текао и шта је утицало на њега. Ова преовлађујућа слика рата нема никакве везе са жељом да се рат прикаже онаквим какав је био. Сасвим обрнуто, она настаје у складу са истим оним расистичким предрасудама које су рат и узроковале. Она је чисти, махом хрватски, wishful thinking

Другим речима, овде улоге нису одређене према реалности рата, него према расистичким жељама. Срби су агресори, покретачи рата, починили су најмасовније злочине; други ничим нису узроковали рат (ту се брише оно о чему је говорио Мандић

[7](#)), и кад су чинили злочине били су изазвани (чиме се бришу и ти злочини) и њихови злочини нису били највећи (тако да у ствари треба помињати само Сребреницу). Оно што је овде додатно занимљиво јесте да је та слика толико нереалистична да се мора понављати увек у истом догматском облику и да читав дискурзивни простор Србије, а и Хрватске, мора бити аранжиран да би се ова слика одржавала. Расистичка приписивања морају бити стално обнављана, јер се у супротном, ако је иоле омогућена нормална расправа ова слика може распасти у парампарчад.

Расизам о коме овде говоримо је сам унутрашњи логички облик расизма, који не мора бити, а вероватно и није, сасвим пренесен у психолошку сферу актера. Овај расизам може бити и сасвим несвестан. Али и поред тога он непогрешиво опредељује мишљење актера. Његов циљ је да у симболичкој сфери стриктном логиком расподели изразито негативне особине и ознаке Србима и да избрише евентуалне негативне особине или

Расизам без расе

Пише: Владимир Милутиновић
субота, 14 фебруар 2009 20:30

чињенице које говоре нешто негативно о осталима. Жртва расизма се препознаје и по томе што је у односу на њу дозвољено и оно што се иначе сматра непримерним. Текст Теофила Панчића “Сеци руке, крпи Косово” [8](#) пружа добру илустрацију овог феномена. Ево само неких термина који се примењују на Србију у том невеликом тексту: дегенерисаност, бесрамност, неморал

беда

идиотизам

Једна реченица сажима то све: “Србија Јеремића Вука... је једно аморално

плиткоумно

, на

примитиван

и

некористан

начин

себељубно

Пркно

Космоса које животари у уверењу да је и стварно и могуће постојање парцијалног, такорећи

паланачког

добра, и исто таквог зла, и да је на нама да,

постиђујуће

баналним

шибицарским

триковима, уграбимо за себе што више оног првог, а друго нека узме ко хоће.” Повод за овај излив је то што Србија није гласала у УН за резолуцију која осуђује Иран из реалполитичких разлога враћања услуге због претходне резолуције о Косову. А то очигледно није довољан разлог јер и Теофил зна да се оваквим резолуцијама не успоставља никакав крхки морални поредак који налаже безусловно исправно гласање, што показује и да сличних резолуција о Гвантанаму или Абу Граибу није било. Исто тако, разлог за то не може бити легитимна критика, јер ево и ја сам критиковао свашта у Србији па ниједном нисам написао ниједан о ових термина. Изгледа да је разлог за све то један детаљ, Теофил се непосредно вратио из Хрватске, па се фрустрираност што мора да живи у Србији, заједно са сликом коју о Србији еманира националистичка Хрватска, једноставно преточила у текст.

Светлана Лукић у својим уводницима у чувени Пешчаник такође непогрешиво примењује ову логику. Name it – било који уводник да узмете наћи ћете неку радикалну негацију

вредности Србије као целине. На пример, у уводнику [9](#) емисије која је претходила недавним инцидентима у вези Пешчаника, она каже: “Како то да су Срби, заједно са својим председником, остали равнодушни према ономе што толико људи на овој планети сматра толико узбуђујућим [инаугурација Барака Обаме за председника САД]? Слободно размишљајући на ову тему дошла сам до многих закључака и не умет да их образложим, а да не поменем неизлечиву нискост и осујећеност и да не цитирам Аристотелову Политику: ко са општим нема везе и нема шта да му да, тај је или бог или животиња.” А пошто Срби сигурно нису богови, онда су животиње. Скоро истовремено са овим уводником емитован је филм о нацистичком логору на Сајмишту на Б92 у коме један од сведока каже како су логораши имали наравно лош третман, али да су се према Циганима нацисти односили као да су животиње, њима се могло радити све што се хоће. Расистичку црту у овим изјавама често потцртава беспризивност, Срби нису само животиње него неизлечиве животиње. Нема начина да се ово стање промени.

Да завршимо ове примере са неизбежним Владимиром Арсенијевићем. У недавном разговору у Утиску недеље [10](#) где су се појавиле теме одговорности за ратове и геноцида, Арсенијевић понавља све обавезне реченице Друге Србије. У приписивању одговорности за рат треба по њему имати у виду “ко је први почео”, Срби, јер су остали своје злочине чинили као реакцију “из освете”, што је дакле, разумљиво и чега не би било да није било оног првог напада. Осим тога, каже Арсенијевић, “треба водити рачуна о бројкама” што издваја само масовне злочине, као што је Сребреница или Овчара, а брише бројне појединачне или групне злочине по хрватским градовима.

У ствари ове обавезне мантре “Србија је узрок рата”, “Сребреница је највећи злочин у Европи после Другог светског рата”, немају никакве везе са током рата (по мотивима исказивања), него служе сасвим прозаичним тренутним интересима. Оне би требало да 1) ослободе Хрватску и актере у Хрватској одговорности за бројне злочине укључујући и финално етничко чишћење Срба из Хрватске. Затим, 2) оне треба да омогуће да интереси Срба буду лакше сузбијани у међународној утакмици; због тога, на пример, треба посматрати самосталност Косова, осамостаљивање Црне Горе, чак одвајање Војводине као морални императив. И најзад, 3) стигма о одговорности за рат и злочине, о потреби бесконачног и једносмерног, ауторитарног суочавања са прошлошћу и катарзе, омогућава да се расправа о овим питањима не води јер они који су криви за злочине, а то су сви осим Друге Србије, због тога немају права да говоре.

Када кажем да ова слика рата нема никакве везе са ратом, не желим да кажем да су чињенице које се појављују у тој слици нужно лажне, него да је унутрашњи принцип

који ствара ту слику смештен у интересе једне стране у рату, и то интересе како их схвата националистичка Хрватска, у коју сигурно не спадају Игор Мандић или, рецимо, Борис Дежуловић. Али, оно што ми имамо је то да Друга Србија не репродукује ставове Мандића или Дежуловића, што би још било и добро, него расистичке ставове хрватских националиста.

А делотворност овог скривеног расизма најбоље се види када расизам утиче на наизглед сасвим удаљене ствари. Тренутна расправа о Војводини и њеном новом Статуту даје добре примере за то. Друга Србија је наравно у потпуности за нови статут и нешто већу аутономију Војводине. Међутим, проблем са том аутономијом је у онима који аутономију мешају са ставовима који немају везе ни са расподелом средстава, ни са децентрализацијом. Јер, могли би да имамо и локалну регионалну расподелу средстава и овај или онај степен децентрализације, а да немамо ове аргументе. На Е-новинама Љиљана Јокић Каспар исписује текст “Штуцовање аутономије”. [11](#) У њему постојећи предлог Статута назива бледом копијом аутономије и нашироко коментаришући ситуацију долази и до “генијалног” предлога Драгана Марковића Палме да се сви грађани Србије изјасне о Статуту, што је наравно бесмислено јер се унапред зна одговор, а ево и зашто: и Палма зна “да српски сељак не би дао ни Богу тамјана, а камоли вратио туђу њиву, коју цабе жање деценијама”. Нас ту наравно интересује употреба речи “српски”. Изгледа да је Љиљана првобитно хтела да напише “србијански”, али јој се то учинило превише откривајуће и расистички, па је променила у “српски”, али проблем је остао. Да ли то значи да на пример неки Србин из Војводине такође оре туђу њиву? Па чија је онда та њива? Можда је тај Статут само бледа копија јер у оригиналу у ствари стоји да ниједна њива у Војводини није српска.

Добро, ако сте евентуално помислили да се можете успротивити ставу да Срби у Војводини ору туђе њиве, дочекаће вас Динко Грухоњић са текстом “Звер је опет гладна”. [12](#) У овом тексту се види како оно што је некад наизглед служило као опис историјске истине постаје инструмент за нешто сасвим друго. Грухоњић у тексту поставља слику сукоба Добра и Зла, која се наставља на слику која је наводно објашњавала ратове из деведесетих: “Након Словенаца, Хрвата, Бошњака, Албанаца и Црногораца, сада су на ред дошли Војвођани. Очигледно, националистичка звер не зна да функционише другачије већ да производи све нове и нове „непријатеље” којима се потом и буквално ‘храни’.” Националистичка звер је, наравно, Србија, оличена у Скупштини Србије, којој по Грухоњићу, треба одрећи право да потврђује Статут Војводине. Иначе, овај текст од речи до речи пружа илустрације за феномен о коме овде говоримо. Питање Војводине, које је по свему питање о степенима децентрализације који би требало да буду по дефиницији ствар договора или компромиса и питање сврсисходности, претварају се помоћу ове приче у сукоб Добра и Зла у коме наравно права Зла не постоје, и у принципу сваки компромис са Злом представља само степеницу ка коначном циљу уништења Зла. Да поновимо, Зло је

националистичка звер – Србија. Чак и Грухоњић зна да је ова прича у принципу нереална, па је приказује као ствар која је ето парадоксална, јер за разлику од Хрватске, Босне, Косова итд. овде су Срби са обе стране, додуше, како каже Љиљана, с једне су Срби који ору туђе њиве.

Али, најјаснију представу о томе како ствари треба да стоје изгледа да има Павел Домоњи, шеф канцеларије Хелсиншког одбора за људска права у Србији [13](#) у Новом Саду. Он се укључио у расправу о Војводини текстом “Оживљавање мртваца”.

[14](#)

Текст је превасходно написан поводом иницијативе тренутног председника војвођанског парламента Шандора Егерешиа да промовише нови Статут Војводине по “србијанским центрима”. Србијански центри су наравно центри у тзв. ужој Србији. Барем ја не употребљавам реч „Србија“ за ту ужу Србију. Србија је република која у том облику постоји већ 60-ак година, а осим тога у ужој Србији не мањка назива за регионе којима се може ближе одредити неки град или нечији завичај. Међутим, у овом тексту, реч “Србија” некако лавира између два значења. На почетку се каже да су аутори статута предмет оптужби за “дезинтеграцију Србије и сецесију Војводине”. Ту се очигледно не ради о ужој Србији. Али то је једино место где постоји то значење, касније је одмах јасно да је “Србија” заправо ужа Србија, пошто се описује узалудност промовисања статута по “србијанским градовима”, а још касније се за те грађане, којима би се обраћао Егерешиа, користи баш фраза “грађани Србије”, за њихове политичаре “србијанска политичка класа”, а за парламент Србије “србијански парламент”. Иначе, реч “србијански” употребљена за неку институцију државе Србије као овде или у фрази “србијанско друштво” итд. је скоро прецизан знак да ће се у том говору појавити и све остале предрасуде или фразе о којима говоримо у овом тексту. Јер, ако имамо војвођански и србијански парламент некако се изгубио српски

парламент, а Србија некако прво постаје неодређена – не зна се да ли укључује Војводину и Косово или не – а, са друге стране, она постаје само географска одредница која више не указује на суверенитет ниједног народа који стоји иза те географске одреднице.

[15](#)

Домоњи се у наставку текста уопште не двоуми око ових назива: парламент је доследно “србијански” иако је очигледно да “србијанци” нису сви грађани Србије него само они испод Саве и Дунава: “Војвођанском Статуту нису потребне ама баш никакве екскурзије по Србији, никаква тумачења и уверавања србијанаца

у његову важност и корист.” Што се тиче решења питања Статута, Домоњи је сасвим јасан: “Највиши правни акт Војводине треба да усвоји Скупштина Војводине и само Скупштина Војводине! Никаква додатна потврда од стране србијанске

Скупштине није потребна.” Овде је већ јасно да је свему овоме потребно неко тумачење. Очигледно је да Домоњи Војводину и Србију посматра као суседне ентитете, а тренутну Скупштину (целе) Србије, као србијанску Скупштину или

скупштину србијанаца, која је дакле потпуно туђа војвођанима. Али, добро, зашто то онда није просто случај отвореног сепаратизма који би могао постојати и независно од расизма? Расизам се ту види не само из начина на који Димоњи види “народ у Србији” (“појам народа је у Србији изгубио свако демократско значење. Раније нам се под тим називом најпре продавала светина, затим хистеријна националистичка маса, а сада је он сведен на етнос, непрестано слуђиван и обмањиван наводним војвођанским сепаратизмом.”), него још више из целог контекста у коме се појављује његов сепаратизам. То што он није отворен, него скривен иза сличних формулација Грухоњићевој “звери”, показује да ће будућа одвојена Војводина настати не слободним пристанком грађана тог дела Србије, већином Срба, него манипулацијом, комбинацијом историјске нужности одвајања од националистичке звери и у ствари неописиве случајности да би људи у Војводини могли да своју вољу заложу за један тако екстреман циљ. Неки расизам би морао да игра улогу у том одвајању, у овом случају ауторасизам. Верујем да ни Љиљана Јокић Каспар не би одузимала њиве Србима у Војводини, али би поздравила кад би они пристали да се не зову српски сељаци, него, на пример, војвођански сељаци.

Оно што је за целу ову причу најважније је да у ствари наш проблем није у томе што постоје људи који су, ‘ајде да кажемо, под утицајем овог Великог другог који генерише ове расистичке предрасуде против означитеља “српско”. У свакој држави има расиста и ми би могли да трпимо одређени број њих. И не само то, ставове које смо наводили у ствари заострава шанса да се оно о чему они говоре оствари. Када би расизам као такав, овај специфичан балкански симболички расизам, који превасходно еманира Хрватска, био препознат као расизам, изгубио би много на својој привлачности. Наш проблем је у томе што управо тај расизам у добром делу јавности функционише као истина о рату, будућност, морална вертикала. Постоји читав релативно широк круг људи који ће ове ставове подржати или ће, као што је изгледа у великом делу случај са јавношћу која инклинира ДС-у, све ово посматрати као неважне ситнице на путу ка Европи у којој ће ионако све бити свеједно. Или, да будемо још прецизнији, они о свему овоме не размишљају уопште, него им се чини да је фенси

бити уз невладине организације или личности које имају недвосмислено одобрење од “Европе” за своје деловање. Узгред буди речено, чињеница је да се овај расизам појачава како је приближавање ЕУ веће, што показује да многи улазак у Европску заједницу, који би требало да значи неко смиривање спорова, у ствари схватају као прилику да се ауторитет Европе и шаргарепа европских средстава искористи за још снажније наметање стереотипа и “историјских истина” које смо овде описивали и који имају сасвим локално националистичко порекло.

Све ово додатно компликује и узрокује околност да савремена политичка култура, која фаворизује релативизам, разлике, атомизацију, у ствари гура ка расизму. Ако су сваки заједнички смисао и интерсубјективна истина нестали онда су остале само материјалне

Расизам без расе

Пише: Владимир Милутиновић
субота, 14 фебруар 2009 20:30

разлике, којима фали само неки сукоб интереса или страх да се претворе у предрасуде и међусобна потискивања. Расизам је у неку руку и тржишно најјефтинији начин да стекнете предност над неким другим, довољно је да неку његову карактеристику прогласите за неприхватљиву. Вероватно је да је и Хана Арент са почетка овог текста била у дилемама о свом пореклу. Можда јој се чинило да је јеврејско порекло бреме које је у ствари проклетство и да све од нормалног живота дели само то да одустану од те, уосталом, спољашње особине. Али, она је закључила да то нема смисла. Оно што нам је природно или друштвено дато, као што је национална припадност или било која друга особина која не зависи од нас, није нешто што у било ком циљу треба потискивати.

Уместо да потискујемо оно што расизам означава као неприхватљиво, треба да потискујемо расизам.

Фусноте:

1. <http://www.e-novine.com/sr/region/clanak.php?id=22026> [^]
наводима у овом тексту су моји.

[
^
_]

3. Можда је најјасније оваплоћење овог „суседа“ били Срби који су за време рата остали у хрватским градовима.

[
^
_]

4. О интолеранцији на екавицу постоји занимљиво сведочанство Срђана Фухса на блогу Б92. Његова прича је управо о том савременом первертираном расизму у најчистијем облику (

<http://blog.b92.net/text/2668/problem%20sa%20ekavicom/>
, и блог који је колико видим уклоњен, а сведочио је о томе како се читава група хрватских туриста бунила због Срђанове екавице (он је био водич), толико да је од стране агенције пребачен у други аутобус. Блог је иначе уклонио вероватно аутор зато јер је нападнут у коментарима да је у својој љутњи због ове дискриминације, направио неке генерализације).

[

^
_

5. Током рата, а и данас, постојала је изразита разлика у овом погледу између Србије и Хрватске. У Србији је чак незамисливо да би неко палио латиничне књиге или протеривао из медија хрватску музику.

[
^
_

6. У ствари, овде овај посланик, оно што, ради политичке коректности и уласка у Европу, даје једном руком – „ми се нисмо борили против Срба као таквих“, узима другом у истој реченици, Срби су имали *фашистичку* идеологију, јер је свака српска идеологија фашистичка. По истом моделу настала је и квази-духовита етикета Нова српска фашистичка мисао у медијима Друге Србије.

[
^
_

7. Управо ових дана о почецима рата сведочио је ондашњи министар унутрашњих послова Хрватске Јосип Бољковац. Ево шта он каже, на незадовољство националиста и Друге Србије: „Бољковац такође напомиње да је Туђман „желео рат по сваку цену“ и објашњава: „Рат није био нужност већ намера. По том његовом концепту Срби су требали нестати из Хрватске“ (<http://www.politika.rs/rubrike/Svet/Boljkovac-Tudjman-je-zeleo-rat-po-svaku-cenu.lt.html>)

)
[
^
_

8.
<http://www.pescanik.net/content/view/2450/74/>

[
^
_

9.

<http://www.pescanik.net/content/view/2631/206/>

[
[^](#)
_

10.

http://www.b92.net/info/emisije/utisak_nedelje.php?yyyy=2009&mm=02&nav_id=344674

[
[^](#)
_

11.

<http://www.e-novine.com/sr/stav/clanak.php?id=22455>

[
[^](#)
_

12.

<http://www.e-novine.com/sr/stav/clanak.php?id=22352>

[
[^](#)
_

13. Овде је згодно место да нешто поновим. За разлику од Хрватске у којој постоји Хрватски хелсиншки одбор за људска права, у Србији не постоји Српски хелсиншки одбор за људска права. Срби једноставно могу само да угражавају људска права, не и да их штите.

[
[^](#)
_

14.

<http://www.pescanik.net/content/view/2667/1066/>

[
[^](#)
_

]

15. Када би Војводина и ужа Србија биле одвојене државе онда би имали занимљив случај да би суверени у две државе биле групе које се у српском језику пишу малим словом, док Срби, чије се име пише великим словом, не би били суверен ни у једној држави. Али би зато били нека врста

ghost

-народа, народа без суверенитета, у 5-6 држава.

[

[^](#)

]